

Lucia Hrdličková

Použitelnosť súkromnej nahrávky v trestnom konaní¹

Anotácia: Predložený príspevok sa zameriava na základné právno-teoretické a praktické aspekty týkajúce sa možnosti použitia záznamov vyhotovených súkromnými osobami ako dôkazov v trestnom konaní. Cieľom príspevku je identifikovať vybrané aplikačné problémy súvisiace s použitím súkromného záznamu v trestnom konaní a sformulovať základné charakteristiky súkromných nahrávok spolu s návrhmi na odstránenie názorovej nejednotnosti vyskytujúcej sa v rozoberanej oblasti.

Kľúčové slová: súkromná nahrávka, odpočúvanie, dôkaz, prípustnosť dôkazu, zákon o ochrane pred odpočúvaním, informačno-technické prostriedky.

Úvod

Cieľom použitia informačno-technického prostriedku alebo prostriedku operatívno-pátracej činnosti v trestnom konaní je zistenie a zabezpečenie informácií dôležitých pre trestné konanie, ktoré dopomôžu k objasneniu vyšetrovaného trestného činu a zisteniu jeho páchatel'a. V kontexte zabezpečovania informácií dôležitých pre trestné konanie možno poukázať predovšetkým na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, sledovanie osôb a vecí či vyhotovovanie obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov, ktoré zaznamenávajú čoraz širšie využitie pri odhaľovaní závažných druhov trestnej činnosti, ku ktorým možno zaradiť napríklad drogovú kriminalitu, obchodovanie s ľuďmi, korupčné trestné činy, či trestné činy páchané organizovanými skupinami. Na to, aby bolo možné určitú informáciu získanú použitím informačno-technického prostriedku použiť ako dôkaz v trestnom konaní, je potrebné, aby proces jej získania spĺňal požiadavku zákonnosti. Je povinnosťou súdov a v prípravnom konaní i orgánov činných v trestnom konaní dbať na to, aby bolo získanie dôkazov, ako aj celé prebiehajúce trestné konanie spravodlivé a aby bolo možné považovať postup orgánov verejnej moci pri vyhľadávaní a zabezpečovaní dôkazov za súladný s vnútroštátnou právnou úpravou a požiadavkami vyjadrenými v ratifikovaných medzinárodných zmluvách vyhlásených spôsobom ustanoveným zákonom.

Z hľadiska aplikačnej praxe je v rovine zaisťovania dôkazov čoraz častejšie sa vyskytujúcim prvkom predkladanie dôkazov zaistených súkromnými osobami. Pri určitých skupinách trestných činov, ku ktorým možno zaradiť predovšetkým trestné činy uvedené v prvej, druhej či deviatej hlave osobitnej časti trestného zákona, ako napr. trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby, vydierania, či nebezpečného prenasledovania, je pomerne častým javom predkladanie nahrávok telefonickej komunikácie, zvukových záznamov z diktafónov či obrazových a obrazovo-zvukových záznamov vyhotovených mobilným telefónom zo strany poškodených orgánom činným v trestnom konaní. Po ich predložení je však pre príslušného vyšetrovateľa a dozorujúceho prokurátora nevyhnutné určenie ich prípustnosti a zákonnosti, ktoré je však, aj s poukazom na jestvujúcu roztrieštenosť rozhodovacej praxe vnútroštátnych súdov Slovenskej republiky, neraz mimoriadne zložitá.

1 Vymedzenie pojmu súkromná nahrávka

Ako bolo naznačené v úvode príspevku, problematika vyhotovenia nahrávky, resp. záznamu súkromnou osobou a jeho použitie ako dôkazu v trestnom konaní je

¹ Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-19-0050 s názvom: „Trestnoprávna ochrana slobody“./This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the Contract No. APVV-19- 0050 entitled: „Criminal protection of liberty“.

v súčasnosti v centre pozornosti odbornej verejnosti, ako aj rozhodovacej činnosti súdov. Pod súkromnou nahrávkou možno rozumieť vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov či nahrávanie prebiehajúcej komunikácie fyzickými, resp. aj právnickými osobami odlišnými od subjektov oprávnených v zmysle osobitných zákonov, pričom dané záznamy vyobrazujú podobu či prejav inej fyzickej osoby bez jej súhlasu, t. j. môže ísť buď o tajné vyhotovovanie nahrávok inej osoby alebo o vyhotovovanie proti vôli tejto osoby. V zmysle uvedeného tak možno konštatovať, že použitie súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní je problematické predovšetkým z dôvodu možného zásahu do súkromia či slobody dotknutej „nahrávanej“ osoby.

Vyhotovovanie súkromných záznamov fyzickými osobami, teda subjektmi odlišnými od orgánov činných v trestnom konaní a súdov, možno pripísať najmä uľahčenej dostupnosti zariadení slúžiacich na zaznamenávanie, resp. zachytenie zvuku a obsahu prebiehajúcej konverzácie, nakoľko v súčasnosti disponuje možnosťou nahrávania telefonického hovoru či záznamu obrazu a zvuku, takmer každý mobilný telefón. V nadväznosti na analyzovanú problematiku je na tomto mieste v prvom rade potrebné poskytnúť definíciu informačno-technických prostriedkov, ktorá je nevyhnutná pre účely ďalšieho výkladu. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) (ďalej len „zákon o ochrane pred odpočúvaním“): „*Informačno-technickými prostriedkami na účely tohto zákona sú najmä elektrotechnické, rádiatechnické, fototechnické, optické, mechanické, chemické a iné prostriedky a zariadenia alebo ich súbory používané utajeným spôsobom na*

- a) vyhľadávanie, otváranie, skúmanie a vyhodnocovanie poštových zásielok a iných dopravovaných zásielok,*
- b) získavanie obsahu správ prenášaných prostredníctvom elektronických komunikačných sietí vrátane odpočúvania telefónnej komunikácie,*
- c) vyhotovovanie obrazových, zvukových, obrazovo-zvukových alebo iných záznamov.“*

V súvislosti so zákonom o ochrane pred odpočúvaním a problematikou tzv. súkromnej nahrávky je kľúčovým tiež § 2 ods. 7 citovaného zákona, v zmysle ktorého: „*Orgány územnej samosprávy, súkromné bezpečnostné služby ani iná fyzická osoba alebo právnická osoba nesmie mať v držbe ani použiť informačno-technický prostriedok.*“

Podľa § 10 ods. 20 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“ a „Tr. por.“): „*Informačno-technickými prostriedkami sa na účely tohto zákona rozumejú elektrotechnické, rádiatechnické, fototechnické, optické, mechanické, chemické a iné technické prostriedky a zariadenia alebo ich súbory použité utajovaným spôsobom pri odpočúvaní a zázname prevádzky v elektronických komunikačných sieťach (ďalej len „odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky“), obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov alebo pri vyhľadávaní, otváraní a skúmaní zásielok, ak sa ich použitím zasahuje do základných ľudských práv a slobôd. Na spracúvanie informácií získaných použitím informačno-technických prostriedkov, ich evidenciu, dokumentáciu, ukladanie a vyradovanie sa vzťahujú osobitné predpisy, ak tento zákon neustanovuje inak. Prevádzkovatelia verejných telefónnych sietí, poskytovatelia elektronických telekomunikačných sietí, poskytovatelia elektronických telekomunikačných služieb, poštový podnik, dopravcovia a iní zasielateľia a ich zamestnanci sú povinní poskytnúť nevyhnutnú súčinnosť pri použití informačno-technických prostriedkov; pritom sa nemôžu dovolávať povinnosti mlčanlivosti podľa osobitných zákonov.“*

V kontexte analyzovanej problematiky som v intenciách použitia záznamu vyhotoveného súkromnou osobou ako dôkazu v trestnom konaní pre účely nasledujúceho výkladu rozdelila informačno-technické prostriedky na informačno-technické prostriedky v „pravom slova zmysle“ (napr. bezdrôtové rádiové, ultrazvukové a IR ploštice, laserové odpočúvacie zariadenia, kontaktné snímače vibrácií) a ostatné informačno-technické prostriedky slúžiace na zachytenie zvuku či obrazu (napr. mobilný telefón, kamera, diktafón),

Odpočúvacie zariadenia, ktoré spadajú pod definíciu informačno-technických prostriedkov „v pravom slova zmysle“, je možné zadovážiť z rôznych internetových stránok, pričom ich cena sa pohybuje už od 10 EUR. K zariadeniam je k dispozícii aj manuál a z hľadiska pohotovostného režimu dokážu zaznamenávať zvuk, komunikáciu, prípadne i GPS polohu niekoľko dní. Keďže väčšina týchto zariadení je prevažne malej veľkosti, je možné ich umiestniť prakticky kdekoľvek bez toho, aby sa o tom odpočúvaná osoba dozvedela.

V kontexte legálnej definície informačno-technických prostriedkov možno na tomto mieste poukázať na vyššie citované ustanovenie § 2 ods. 7 zákona o ochrane pred odpočúvaním, ktoré vymedzeným subjektom (orgánom územnej samosprávy, súkromným bezpečnostným službám a iným fyzickým či právnickým osobám) explicitne zakazuje nielen použitie informačno-technického prostriedku, ale aj jeho samotnú držbu. Extenzívnym výkladom predmetného ustanovenia by bolo možné dospieť k situácii, kedy by zákon zakazoval jednotlivcovi držať, resp. vlastniť akýkoľvek informačno-technický prostriedok, teda napr. aj fotoaparát či kameru, čo je však v rozpore s jeho ústavou garantovaným vlastníckym právom. V nadväznosti na uvedené sa domnievam, že § 2 ods. 7 zákona o ochrane pred odpočúvaním je potrebné použiť teleologický výklad a predmetné ustanovenie chápať v intenciách účelu zákona o ochrane pred odpočúvaním. Uvedeným postupom by bolo možné dané ustanovenie chápať v tom zmysle, že zákon o ochrane pred odpočúvaním zakazuje taxatívne vymedzeným subjektom mať v držbe alebo použiť informačno-technický prostriedok na účel podľa tohto zákona (vymedzený v § 2 ods. 1 písm. a) až c) citovaného zákona). Z uvedeného teda vyplýva, že ak si fyzická osoba zadovážila a použila informačno-technický prostriedok na zachytenie obsahu komunikácie inej osoby, informácie ním získané za žiadnych okolností nie je možné použiť ako dôkaz v trestnom konaní, nakoľko tieto boli zadovážené v rozpore so zákonom. Jedinú zákonnú výnimku zo zákazu použitia takto získaných informácií ako dôkazov v trestnom konaní predstavuje § 7 ods. 3 zákona o ochrane pred odpočúvaním, podľa ktorého možno použiť záznam získaný aplikáciou informačno-technického prostriedku, ktorý bol vykonaný v rozpore s predmetným zákonom, v trestnom alebo disciplinárnom konaní proti osobe, ktorá tento záznam nezákonne vyhotovila alebo dala na jeho vyhotovenie príkaz.

Ako vyplýva z vyššie citovaných definícií informačno-technických prostriedkov, zaznamenávanie obsahu komunikácie súkromnými osobami je potrebné odlišiť od odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky, ktoré sú oprávnené vykonávať príslušné orgány v zmysle § 115 Tr. por. a zákona o ochrane pred odpočúvaním, a ktoré predstavujú tzv. zákonné licencie. V súvislosti s problematikou vyhotovovania nahrávok súkromnými osobami a ich predkladaní ako dôkazov, je potrebné poukázať na § 119 ods. 4 Tr. por., v zmysle ktorého majú právo obstarávať dôkazy na vlastné náklady aj strany. Z dikcie § 119 ods. 3 Tr. por. možno vyvodiť kritériá, ktoré sú kladené na dôkazy v trestnom konaní, a to tak na dôkazy obstarané orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom, ako aj na dôkazy, ktoré obstarala strana konania. V zmysle uvedeného ustanovenia môže byť dôkazom všetko to, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a bolo získané z dôkazných prostriedkov podľa Trestného poriadku alebo osobitného zákona. Inými slovami,

zákaz nezákonného obstarávania dôkazov sa vzťahuje tak na orgány činné v trestnom konaní a súdy, ako aj na ďalšie subjekty, ktorými sú i fyzické osoby.²

Vyhotovovanie tzv. súkromných nahrávok, resp. záznamov inej osoby, má základ v § 12 OZ, ktorý poskytuje ochranu každej fyzickej osobe pred vyhotovovaním a používaním písomností osobnej povahy, podobizní, obrazových snímok, obrazových záznamov a zvukových záznamov, ktoré sa tejto osoby týkajú, bez jej privolenia. § 12 ods. 2 OZ upravuje zákonnú výnimku z pravidla privolenia fyzickej osoby v zmysle prvého odseku predmetného ustanovenia. Privolenie fyzickej osoby podľa § 12 ods. 1 OZ nie je potrebné, ak sa písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové alebo zvukové záznamy vyhotovia alebo použijú na základe zákona, kedy ide o tzv. zákonné licencie. V zmysle citovaného ustanovenia je tak v nadväznosti na problematiku zaist'ovania dôkazov potrebné konštatovať, že vyhotovenie, ako aj použitie zvukových záznamov týkajúcich sa inej osoby (napr. nahrávka jej telefonického hovoru s iným užívateľom), bez privolenia dotknutej osoby je zakázaná, a to predovšetkým s poukazom na ochranu osobnosti podľa občianskeho práva. Uvedený zákaz platí tak pre inú fyzickú osobu, ktorá by neoprávnene vyhotovovala jej zvukové záznamy, ako aj pre právnickú osobu či štát. Vyhotovovanie zvukových záznamov na základe zákonnej licencie vyplýva i z Trestného poriadku a zo zákona o ochrane pred odpočúvaním. Predmetné zákony vo svojich ustanoveniach vymedzujú podmienky odpočúvania v trestnom konaní a mimo trestného konania, príkaz na odpočúvanie a jeho náležitosti, subjekty oprávnené nariadiť odpočúvanie, použitie záznamu z vykonaného odpočúvania, ako aj informačnú povinnosť vo vzťahu k dotknutej osobe a otázku následnej kontroly prostredníctvom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“), ak ide o odpočúvanie v trestnom konaní, alebo Národnej rady Slovenskej republiky, ak ide o odpočúvanie mimo trestného konania. Účelom ochrany osobnosti je okrem iného garantovanie práva na súkromie a slobodu fyzickej osoby, do ktorých by mohlo byť zasiahnuté vyhotovovaním fotografií, zvukových záznamov či videí, prípadne aj ich následným uverejnením bez jej súhlasu a vedomia.³

2 Použitie súkromnej nahrávky z pohľadu aplikačnej praxe súdov

Pokiaľ ide o aplikačnú prax vnútroštátnych súdov, v súčasnosti nie je na problematiku použiteľnosti súkromných nahrávok v trestnom konaní jednotný právny názor. Použitie súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní pripustil Krajský súd v Žiline v uznesení sp. zn. 1 To 42/201 z 22. apríla 2010, pričom na predmetné rozhodnutie a závery v ňom uvedené sa vo svojich rozhodnutiach odvolávajú aj iné vnútroštátne súdy a odborná literatúra. Krajský súd odôvodnil prípustnosť súkromnej nahrávky v trestnom konaní predovšetkým skutočnosťou, podľa ktorej právo na ochranu súkromia a korešpondencie iného nie je absolútne. Podľa krajského súdu v prípade, ak páchatel' porušuje právo na ochranu rodinného a súkromného života poškodeného, je neprijateľné, aby si ten istý páchatel' nárokoval na beztrestnosť s poukazom na právo na ochranu jeho korešpondencie. V tejto súvislosti krajský súd komparoval záujem spoločnosti so záujmom jednotlivca, *in concreto* konštatoval, že nemožno prijať záver, v zmysle ktorého by bol záujem na postihu páchatel'a menší než záujem na ochrane jeho súkromia. Ochrana súkromia jedinca končí tam, kde začína ochrana súkromia inej osoby. S poukazom na uvedené tak krajský súd skonštatoval, že každý telefonujúci človek sa vzdáva časti svojho súkromia vtedy, keď komunikuje s druhou osobou. Krajský súd v predmetnom rozhodnutí ďalej uviedol, že privolenie v zmysle § 12 OZ môže byť aj konkludentné a poukázal na situáciu, keď volajúci telefonickým hovorom oslovuje volaného, t. j. dáva podnet na komunikáciu,

² ZÁHORA, J., TALLOVÁ, B. 2020. *Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky*, s. 334.

³ Bližšie pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Asan/11/2019 z 29. januára 2020.

a tým aj vstupuje do sféry súkromia volanej osoby. Krajský súd uviedol, že existuje všeobecná znalosť o tom, že mobilný telefón je vybavený i nahrávaním hovoru, pričom konštatoval, že účastníci telekomunikačnej prevádzky spolu komunikujú s uzrozumením, že hovor môže byť ktorýmkoľvek z nich nahrávaný. Z uvedených skutočností krajský súd vyvodil záver o konkludentnom súhlase nahrávania hovoru v zmysle privolenia podľa § 12 OZ.

K otázke použiteľnosti súkromných nahrávok v trestnom konaní sa vyjadril aj Okresný súd Bratislava IV. v rozsudku sp. zn. 2 T 22/2015 z 29. mája 2015, ktorý pripustil záznam telefonického hovoru poškodenej s obvineným, ktorý bol vykonaný cez aplikáciu, ktorú si poškodená nainštalovala do svojho mobilného telefónu. Nad rámec odôvodnenia uvedeného v rozsudku Krajského súdu Žilina, ktorý bol analyzovaný vyššie, Okresný súd Bratislava IV. poukázal na skutočnosť, že predmetná nahrávka bola podporným dôkazným prostriedkom poškodenej slúžiacim na „dokreslenie“ skutkového stavu, a teda nebola jediným usvedčujúcim a osamoteným dôkazom. Hlavným dôkazom v posudzovanom prípade bola výpoveď poškodenej a vyhotovená nahrávka potvrdzovala vierohodnosť jej výpovede, pričom nemožno konštatovať, že bola vyhotovená svojvoľne. Predmetný rozsudok okresného súdu bol napadnutý odvolaním a jeho závery boli potvrdené i Krajským súdom Bratislava sp. zn. 1 To 85/2015 z 2. septembra 2015, ktorý k veci navyše uviedol, že záznam vyhotovený súkromnou osobou môže byť v trestnom konaní použitý ako dôkaz na dokumentovanie a preukázanie porušenia ustanovení Trestného zákona.

Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 2 Tost 4/2014 z 2. apríla 2014 konštatoval, že utajené vyhotovovanie súkromných nahrávok môže byť v súlade s § 12 OZ, pretože na rozdiel od verejnoprávných úprav súkromnoprávna úprava neobmedzuje dôkaznú použiteľnosť súkromného záznamu v trestnom konaní. Úprava ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka ustanovuje iba sankcie podľa § 13 a § 16 OZ, t. j. súkromnú nahrávku nevyníma z definície podľa § 119 ods. 3 Tr. por. Súkromná nahrávka však musí byť orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom zabezpečená postupom v súlade s Trestným poriadkom.

Z hľadiska rozhodovacej praxe ESLP pri posudzovaní súkromných nahrávok obsahu komunikácie je na tomto mieste potrebné poukázať predovšetkým na rozhodnutie vo veci Schenk proti Švajčiarsku z 12. júla 1988, predmetom ktorého bolo skúmanie použiteľnosti nahrávky telefonického rozhovoru bez súhlasu a vedomia obžalovaného. Obsahom rozhovoru bola objednávka vraždy manželky pána Schenka a predmetná nahrávka predstavovala rozhodujúci, hoci nie jediný usvedčujúci dôkaz. ESLP v danej veci skonštatoval, že trestné konanie prebiehajúce pred švajčiarskym vnútroštátnym súdom dávalo pánovi Schenkovi možnosť podať námietky proti nahrávke a zabrániť tak jej použitiu, pričom tiež zdôraznil, že nahrávka nebola jediným usvedčujúcim dôkazom v danej veci. V nadväznosti na uvedené tak ESLP vyhodnotil dôkaznú situáciu ako súladnú s Dohovorom, nakoľko použitie súkromnej nahrávky nepripravilo sťažovateľa o právo na spravodlivé súdne konanie.

K právnym záverom o nepoužiteľnosti súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní dospel Okresný súd v Pezinku v rozsudku sp. zn. 2T 117/2010 zo 6. októbra 2011. Okresný súd posudzoval zákonnosť oznamovateľom predloženej súkromnej nahrávky telefonického rozhovoru, ktorá preukazovala korupčné správanie druhej volajúcej osoby. V predmetnom prípade súd skonštatoval, že postup oznamovateľa je potrebné chápať ako účelový a nečestný, nakoľko mu v danom čase nič nebránilo obrátiť sa v prípade podozrenia z korupcie na orgány činné v trestnom konaní, ktoré by následne mohli postupovať prípadne i v zmysle § 115 Tr. por. Súd ďalej uviedol, že je neprípustné, aby si jednotlivec tajne nahrával súkromný rozhovor s inou osobou s účelom použiť vyhotovený záznam ako dôkaz v budúcom trestnom konaní. S poukazom na uvedené, okresný súd

skonštatoval, že v danom prípade sa jednalo o dôkaz, ktorý bol získaný v rozpore so zákonom, a preto ho v trestnom konaní nepripustil.

Posudzovanie použiteľnosti súkromnej nahrávky bolo predmetom rozhodovania Okresného súdu Bratislava IV. sp. zn. 3 T 24/2016 dňa 10. júna 2016, ako aj naň nadväzujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1To 125/2016 z 1. februára 2017 vo veci domáceho násillia. Prvostupňový, ako aj druhostupňový súd súkromné nahrávky poškodenej odmietol s odôvodnením, že nahrávky nielen, že boli vykonané utajene, ale tieto boli vykonané účelovo po cielenej provokácii obvineného, aby ich následne poškodená mohla použiť v trestnom konaní. Nakoľko sa v danom prípade nejednalo ani o krajnú núdzu, súdy použitie súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní nepripustili.

Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 2 To 6/2015 z 28. apríla 2015 rozhodoval o odvolaní obžalovaného, ktorý v ňom namietal súkromne vyhotovenú nahrávku, od ktorej bol odvodený hlavný dôkaz – výpoveď svedkyne. Svedkyňa počas výsluchu v prípravnom konaní vyšetrovateľovi do zápisnice uviedla, že o predmetnom stretnutí (o ktorom vypovedala) bol zverejnený aj záznam v médiách. Obžalovaný poukázal na teóriu ovocia otráveného stromu, podľa ktorej v prípade, že utajeným vyhotovením súkromnej nahrávky došlo do zásahu do práva na súkromie obžalovaného, z trestného konania je potrebné vylúčiť i svedeckú výpoveď odvodenú od predmetnej nahrávky. Najvyšší súd SR v rozsudku konštatoval, že už prvostupňový súd nepripustil vykonanie súkromnej nahrávky a z tejto pri rozhodovaní o vine ani nevychádzal, pričom svedkyňa o skutočnostiach týkajúcich sa skutku vypovedala podľa vlastných zážitkov. V nadväznosti na teóriu plodu otráveného stromu, Najvyšší súd SR poukázal na potrebu odlišiť procesnú použiteľnosť súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní od využitia informácie – poznatku, získaného orgánom činným v trestnom konaní zo súkromnej nahrávky. Za „otrávený strom“ preto možno považovať len postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu, ktorý je v rozpore so zákonom (napr. policajné odpočúvanie bez súdneho príkazu), nakoľko informácia získaná takýmto postupom nemôže byť použitá v trestnom konaní ako dôkaz. Odlišná situácia však nastáva v prípade, ak orgány činné v trestnom konaní získajú poznatok z hľadiska ich postupu zákonne, avšak zo zdroja, ktorý je dôkazne nepoužiteľný (napr. informácia získaná zo súkromne vyhotovenej nahrávky bez súhlasu podľa § 12 OZ). Poznatok má v danom prípade charakter operatívneho základu pre ďalší postup orgánov činných v trestnom konaní pri získaní dôkazných prostriedkov. V prípade, ak sa v konaní vyskytne súkromná nahrávka zakázaná v zmysle § 12 OZ, prípadne podľa § 2 ods. 7 zákona o ochrane pred odpočúvaním, orgány činné v trestnom konaní nesmú ignorovať okolnosti z nej vyplývajúce, avšak tieto musia preukazovať inými zákonnými dôkazmi. V kontexte rozoberanej problematiky tak možno konštatovať, že Najvyšší súd SR sa v posudzovanom prípade vo všeobecnej rovine priklonil k nepoužiteľnosti súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní.

3 Kritériá použiteľnosti súkromnej nahrávky v trestnom konaní

V nadväznosti na vyššie analyzované rozhodnutia vnútroštátnych súdov, možno na tomto mieste uviesť základné charakteristiky posudzovania použiteľnosti súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní, na základe ktorých bude následne možné dospieť k záveru o ich prípustnosti, resp. neprípustnosti:

- kritérium proporcionality posudzovaných, proti sebe stojacich záujmov,
- zásada *ius ex iniuria non oritur* (z bezprávia nevzniká právo),
- skutočnosť, či ide o hlavný dôkaz alebo podporný dôkaz,
- konkludentný súhlas nahrávanej osoby,
- atribúty účelovosti a provokácie,

- časové hľadisko páchaného (zaznamenávaného) trestného činu,
- komparácia verejnoprávnej a súkromnoprávnej úpravy,
- osoba vyhotovujúca nahrávku,
- potreba ochrany dobromyseľnej osoby.

Najčastejším argumentom použiteľnosti súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní je aplikácia testu proporcionality, v rámci ktorého sa komparuje verejný záujem spoločnosti na postihu trestného činu a odhalení a potrestaní páchatel'a, so záujmom páchatel'a na ochrane jeho práva na jeho súkromie. V zmysle kritéria proporcionality môže byť súkromná nahrávka dôkazom v trestnom konaní vtedy, ak nad zásahom do súkromia páchatel'a prevažuje záujem na strane tej osoby, ktorá nahrávku vyhotovila. Výsledok porovnania proti sebe stojacich záujmov je na zväžení súdu, pričom do úvahy je potrebné brať kritériá, akými sú povaha trestného činu, sledovanie legitímneho cieľa, skutočnosť, či je súkromná nahrávka jediným dôkazom alebo slúži len na „dotvorenie“ obrazu o spáchaní trestného činu, atď.⁴ V odbornej literatúre sa možno stretnúť aj s odkazmi na judikatúru súdov Českej republiky,⁵ podľa ktorej môže byť dôkaz získaný porušením ustanovení Občianskeho zákonníka využiteľný v trestnom konaní vtedy, ak je zásah do súkromia odvoditeľný záujmom toho, kto takýto záznam zadovážil. Na tomto mieste je však potrebné poukázať na odlišnú právnu úpravu § 89 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb. o trestním řízení soudním (Trestní řád), ktorý umožňuje použiť za dôkaz všetko, čo môže prispieť k objasneniu veci.⁶ Na rozdiel od právnej úpravy Slovenskej republiky, v zmysle § 119 ods. 3 Tr. por. v spojení so zásadou hodnotenia dôkazov získaných zákonným spôsobom podľa § 2 ods. 12 Tr. por., český Trestní řád teda nespája podmienku použiteľnosti dôkazu s jeho zákonnosťou, a teda otvára väčší priestor vo vzťahu k použiteľnosti získaných dôkazov. V zmysle uvedeného je tak podľa môjho názoru potrebné pristupovať ku komparácii použitia súkromnej nahrávky podľa českej súdnej praxe so slovenskou s náležitou opatrnosťou a len v odôvodnených prípadoch.⁷ Rovnako sa možno za účelom prístupnejšieho použitia súkromných záznamov ako dôkazov v trestnom konaní zamyslieť i nad možnou inšpiráciou českou trestnoprosesnou úpravou a prípadnou legislatívnou zmenou ustanovenia § 119 ods. 3 Tr. por. Zároveň však dodávam, že vypustenie explicitnej požiadavky získania dôkazu z dôkazných prostriedkov podľa Trestného poriadku alebo osobitného zákona, t. j. zákonného získania dôkazu, by mohlo vyvolať v očiach nielen odbornej, ale aj laickej verejnosti negatívne reakcie v podobe namietania nižšej garancie zákonnosti a ochrany ústavných práv.

Z rozhodnutia trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 42/2010 zo 14. septembra 2010 vyplýva, že jednotlivец nemá právo domáhať sa beztrestnosti s poukazom na porušenie jeho práva na súkromie, ak tento sám porušil oprávnené záujmy iného, chránené ustanoveniami Trestného zákona. V kontexte uvedenej argumentácie sa prikláňam k názoru, podľa ktorého ide v predmetnej veci o uplatnenie zásady *ius ex iniuria non oritur* (z bezprávia nevzniká právo), teda súkromnej osobe, ktorá svojím konaním porušuje normy trestného práva, nevznikne právo na udelenie súhlasu v zmysle § 12 OZ.⁸

⁴ ZÁHORA, J. a kol. 2018. *Obrazové a zvukové záznamy v trestnom konaní*, s. 247 – 249.

⁵ Bližšie napr. uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 5Tdo/459/2007 z 3. mája 2007.

⁶ Podľa § 89 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb. „*Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.*“

⁷ Bližšie pozri napr. ŠAMKO, P. 2019. Skutočne možno použiť v trestnom konaní nezákonné dôkazy získané súkromnými osobami? In: *Informačno-technické prostriedky v trestnom konaní – možnosti a perspektívy. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie konanej dňa 4. apríla 2019*, s. 117 – 118.

⁸ Pozri napr. SZABOVÁ, E. 2018. Zaistenie dôkazov súkromnými osobami a ich prípustnosť v trestnom konaní, s. 308 – 309.

Ďalším argumentom, s ktorým sa možno stretnúť v odôvodneniach súdnych rozhodnutí, povoľujúcich použitie súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní, je skutočnosť, že súkromná nahrávka nebola jediným dôkazom, ale bola len podporným dôkazom slúžiacim na dotvorenie situácie a potvrdenie ďalších dôkazných prostriedkov. Predmetná myšlienka má základ v rozhodnutí ESLP vo veci Schenk proti Švajčiarsku a domnievam sa, že hoci môže slúžiť ako určité „vodítko“ pri určovaní použiteľnosti alebo nepoužiteľnosti súkromnej nahrávky, sudca by sa mal v odôvodnení rozhodnutia náležite vysporiadať s tým, prečo daný argument zvolil a odsudzujúci rozsudok by nemal založiť prioritne na súkromnej nahrávke. Uvedené skutočnosti vysvetľujem predovšetkým tým, že Dohovor oblasť prípustnosti a zákonnosti dôkazov explicitne neupravuje a z rozhodovacej činnosti ESLP vyplýva, že tento skúma spravodlivosť vedeného trestného konania ako celku (napr. či bola v trestnom konaní zachovaná možnosť obvineného vyjadriť sa k súkromnej nahrávke, namietať zákonnosť jej získania alebo použitia, či nebolo postupom orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v danom trestnom konaní porušené jeho právo na obhajobu a pod.), pričom oblasť prípustnosti dôkazov ponecháva na vnútroštátnu právnu úpravu.

Pomerne zaujímavým argumentom použiteľnosti súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní vyskytujúcim sa v aplikačnej praxi súdov je konkludentný súhlas nahrávanej osoby, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia použil aj Krajský súd v Žiline.⁹ Podľa môjho názoru je však diskutabilné, či možno privolenie v zmysle § 12 OZ vykladať natoľko extenzívne, aby ním bolo možné bez ďalšieho odôvodniť potenciálne nahrávanie telefonického rozhovoru už prijatím telefonátu. Predpoklad, že každý (moderný) mobilný telefón v súčasnosti obsahuje možnosť nahrávať prebiehajúci telefonický hovor, nemôže automaticky znamenať súhlas volanej osoby s jeho nahrávaním. Ak by sa pripustil opačný názor, *ad absurdum* by nás rôzne obchodné spoločnosti a podniky, akými sú napr. mobilní operátori či poisťovne, nemuseli na začiatku každého telefonátu upozorňovať, že náš hovor bude nahrávaný, resp. monitorovaný, nakoľko s týmto by sme v zmysle konkludentného súhlasu boli uzročení a súhlasili už samotným zodvihnutím hovorcu. Práve naopak, domnievam sa, že jedinec má právo na ochranu svojho súkromia aj počas telefonátu, prípadne SMS či elektronickej komunikácie s inou osobou, pričom skutočnosť, že do tejto komunikácie vstupuje, neznamená automaticky sama o sebe, že sa konkludentne vzdáva časti svojho súkromia „v prospech“ druhej komunikujúcej osoby.

Za jedno z kľúčových kritérií pri posudzovaní použiteľnosti dôkazu možno podľa môjho názoru považovať atribút účelovosti vyhotovenia súkromnej nahrávky. Jej vyhotovenie je potrebné považovať za účelové vtedy, ak ju osoba vyhotovuje s cieľom jej možného použitia ako dôkazu v trestnom konaní.¹⁰ Z atribútu účelovosti vyplýva orgánom činným v trestnom konaní a súdu povinnosť skúmať účel, resp. motív osoby vyhotovujúcej nahrávku, pričom následne je súd povinný sa v odôvodnení rozhodnutia vysporiadať s tým, či bol tento motív zistený ako nečestný, a teda aj účelový. Kritérium účelovosti možno identifikovať predovšetkým pri určitých druhoch trestnej činnosti (napr. korupčná trestná činnosť alebo drogová trestná činnosť), ktoré sú charakteristické najmä plánovaným, organizovaným či dlhodobým páchaním trestnej činnosti. V predmetnom prípade má osoba, ktorá nadobudla podozrenie, že dochádza k páchaniu daného druhu trestnej činnosti možnosť obrátiť sa so svojimi zisteniami na políciu, ktorá by na základe takéhoto poznatku mohla nasadiť i zákonné prostriedky zisťovania informácií dôležitých pre trestné konanie, akými sú odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov, či inštitút agenta. Domnievam sa, že je neprípustné

⁹ Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 42/2010 z 22. apríla 2010.

¹⁰ Pozri napr. rozsudok Okresného súdu v Pezinku sp. zn. 2 T 117/2010 zo 6. októbra 2011 alebo rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 To 6/2015 z 28. apríla 2015.

zo strany súkromnej osoby vyhotovovať záznamy o páchaní trestnej činnosti inou osobou s cieľom ju účelovo postihnúť, a to aj napriek tomu, že štát má k dispozícii legálne prostriedky k dosiahnutiu daného legitímneho cieľa. V naznačenom kontexte možno pre úplnosť uviesť, že s atribútom účelnosti úzko súvisí aj atribút provokácie, a preto v trestnom konaní nebude možné pripustiť ako dôkaz ani nahrávku, ktorej vyhotoveniu predchádzala cielená provokácia zo strany nahrávajúcej osoby. Z hľadiska aplikačnej praxe by sa preto nemalo prihliadnuť napríklad na zvukový záznam z telefonického rozhovoru, v ktorom poškodená svojím správaním provokuje obvineného k protiprávnemu konaniu (napr. k nebezpečnému vyhrážaniu sa vo vzťahu k jej osobe), len s tým účelom, aby následne túto nahrávku predložila orgánom činným v trestnom konaní.

Pokiaľ ide o časové hľadisko páchaného, resp. zaznamenávaného trestného činu, domnievame sa, že do tohto je možné zaradiť svojpomoc v zmysle § 6 OZ a tzv. inštitút občianskeho zadržania podľa § 85 ods. 2 Tr. por., a to najmä z hľadiska potreby existencie takého neoprávneného zásahu do práv alebo právom chránených záujmov inej osoby, ktorý je bezprostredný alebo práve prebieha. Súčasťou inštitútu svojpomoci osoby je nielen jej právo brániť sa proti bezprostrednému neoprávnenému zásahu, ale aj právo zásah dokumentovať. Vyžaduje sa však, aby konanie hrozilo bezprostredne, alebo aby už nastalo a nebolo ukončené.¹¹ Ako prípustný dôkaz v trestnom konaní s poukazom na svojpomoc bol v aplikačnej praxi vyhodnotený prípad fyzického útoku manžela na manželku, kedy manželka bezprostredne pred útokom stihla zapnúť nahrávacie zariadenie na svojom mobilnom telefóne a takto skutok zdokumentovala, ako aj prípad zadokumentovania prebiehajúceho trestného činu znásilnenia zachyteného poškodenou. Pokiaľ ide o analogickú aplikáciu § 85 ods. 2 Tr. por., je potrebné poukázať najmä na uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 61/2018 z 08. novembra 2018, ktorý rozhodoval o protiprávnom konaní podozrivého, ktorý nútil poškodeného k tomu, aby niečo vykonal, a to použitím násilia. Pri predmetnom skutku bol prítomný svedok, ktorý sa rozhodol utajene dokumentovať konanie podozrivého na svoj mobilný telefón, pričom po privolaní polície bola táto nahrávka odovzdaná orgánom činným v trestnom konaní a tvorila jeden z hlavných usvedčujúcich dôkazov. Krajský súd v Bratislave v predmetnom prípade vyslovil právny záver, podľa ktorého hoci ide o konanie, ktoré je formálne v rozpore s § 12 OZ, ide zároveň aj o konanie, ktoré sa materiálne približuje k občianskemu zadržaniu osoby pristihnutej pri trestnom čine. Pod § 85 ods. 2 Tr. por. teda možno subsumovať aj prípady, keď je osoba spozorovaná pri páchaní trestného činu alebo zastihnutá na úteku a svedok si protiprávne konanie tejto osoby nahrá na telefón, vyhotoví jej fotografiu, obrazovo-zvukový záznam a pod.¹² Keď právny poriadok povoľuje fyzické obmedzenie osobnej slobody osoby pristihnutej pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, *argumentum maiori ad minus* je za súladné so zákonom potrebné považovať aj zadokumentovanie tejto osoby a jej konania bez toho, aby súčasne došlo aj k jej fyzickému zachyteniu. Na ilustráciu si možno predstaviť prípad, keď sa osoba stane svedkom vraždy, zavolá policajnú hliadku a do jej príchodu má možnosť nepozorovane zachytiť tento skutok, prípadne jeho páchatel'a. Od takejto osoby, samozrejme, nie je možné požadovať, aby páchatel'a sama obmedzila na osobnej slobode podľa § 85 ods. 2 Tr. por., nakoľko by sa tým vystavila nebezpečenstvu ohrozenia jej života, avšak bolo by v rozpore s požiadavkami právneho štátu, aby bola takáto nahrávka považovaná za neprípustný dôkaz len preto, lebo bola získaná bez súhlasu

¹¹ Bližšie pozri napr. ŠAMKO, P. *Skutočne možno použiť ako dôkaz v trestnom konaní nezákonne získané súkromné nahrávky?* Dostupné [online] z: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a736-skutocne-mozno-pouzit-ako-dokaz-v-trestnom-konani- nezakonne-ziskane-sukromne-nahravky> [cit. 04.01.2021].

¹² Bližšie pozri napr. ŠAMKO, P. *„Chytenie“ podozrivého mobilným telefónom a analogická aplikácia ustanovenia § 85 ods. 2 Tr. por.* Dostupné [online] z: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a695-chytenie-podozriveho-mobilnym-telefonom-a-analogicka-aplikacia-ustanovenia-85-ods-2-tr-por> [cit. 04.01.2021].

páchateľa. Práve na preklopenie tohto nežiaduceho stavu slúži analogická aplikácia ustanovenia § 85 ods. 2 Tr. por., ktorého účelom je nielen fyzické chytenie páchatel'a, ale aj zozbieranie dôkazov o jeho trestnej činnosti.

V odbornej literatúre, ako aj v súdnych rozhodnutiach, sa možno stretnúť s komparáciou verejnoprávnej úpravy s úpravou súkromnoprávnou, a to nielen z hľadiska analogického použitia už spomenutej zásady „z bezprávia nevzniká právo“, ale aj s poukazom na skutočnosť, že Občiansky zákonník neobsahuje úpravu, podľa ktorej by boli záznamy získané bez prívolenia podľa § 12 nepoužiteľné ako dôkaz v trestnom konaní.¹³ Na druhej strane je k predmetnému argumentu potrebné uviesť právny názor JUDr. Šamka, podľa ktorého: „Sankciu nepoužiteľnosti nezákonného dôkazu stanovuje pritom priamo ustanovenie § 119 ods. 2 Tr. por., ktoré pre použiteľnosť dôkazu vyžaduje, aby bol dôkaz získaný v súlade s Trestným poriadkom alebo osobitným zákonom. Takýto osobitným zákonom (ktorým spravidla je súkromnoprávny predpis) môže byť aj Občiansky zákonník a ak je dôkaz získaný v rozpore s ním, je nezákonný, a tým pádom aj vylúčený zo všetkého, v zmysle § 119 ods. 2 Tr. por. (argumentum a contrario). Požiadavka zákonnosti získaného dôkazu je vyslovene vyjadrená aj v základnej zásade trestného konania uvedenej v ustanovení § 2 ods 12 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní a súdy hodnotia len dôkazy získané zákonným spôsobom.“¹⁴ V naznačenom kontexte sa stotožňujem s prezentovaným názorom, pričom zároveň dodávam, že z hľadiska zákonnosti a použiteľnosti súkromnej nahrávky nie je dôležité, či Občiansky zákonník upravuje podmienky jej použitia ako dôkazu v trestnom konaní, nakoľko toto ani nie je jeho základnou úlohou. Sankcie upravené v § 13 OZ sú na účely trestného konania irelevantné, pričom podľa môjho názoru celkom určite nemôžu mať vplyv na vyvodenie právneho záveru o možnosti použitia súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní bez ohľadu na postup jej získania a osobitosti konkrétneho prípadu.¹⁵ V opačnom prípade by to podľa JUDr. Šamka znamenalo, že pri zabezpečovaní dôkazov by existovali dva druhy zákonnosti, a to zákonnosť dôkazov zabezpečených orgánmi činnými v trestnom konaní alebo súdom a zákonnosť „súkromných“ dôkazov.¹⁶ Nad rámec vyššie uvedeného je z hľadiska komparácie súkromnoprávnej a verejnoprávnej úpravy potrebné uviesť čl. 16 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), podľa ktorého: „Súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci nezohľadňuje skutočnosti a dôkazy, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, ibaže vykonanie dôkazu získaného v rozpore so zákonom je odôvodnené uplatnením čl. 3 ods. 1.“ Následne podľa čl. 3 ods. 1 CSP: „Každé ustanovenie

¹³ Napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tost 4/2014 z 2. apríla 2014.

¹⁴ Bližšie pozri napr. ŠAMKO, P. 2019. Skutočne možno použiť v trestnom konaní nezákonné dôkazy získané súkromnými osobami? s. 122.

¹⁵ V danom smere je možné poukázať najmä na zmenu rozhodovacej praxe všeobecných súdov ohľadom tzv. teórie ovocia z otráveného stromu, napríklad s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Tdo 44/2019 z 12. septembra 2019, podľa ktorého: „Nad rámec veci najvyšší súd ku krajským súdom implicitne naznačenej teórii „ovocia z otráveného stromu“ uvádza, že sa jedná o angloamerickú doktrínu, ktorú slovenská trestná teória a ani prax doteraz v plnej miere neprevzala. Nemožno vylúčiť, že v niektorých prípadoch sa možno i na základe kontinentálneho formálno-materiálneho prístupu k hodnoteniu zákonnosti a prípustnosti dôkazov dopracovať k zhodným záverom, ako na základe teórie „ovocia z otráveného stromu“. Podstatné je však pristupovať k hodnoteniu zákonnosti a prípustnosti dôkazov vždy diferencovane, s ohľadom na konkrétnu povahu a závažnosť vady vzniknutej v procese dokazovania a nerobiť paušálne závery, že celý dôkaz získaný prípadne na základe procesného nie celkom korektného úkonu je „otrávený“ (k tomu pozri primerane napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn.: 6 Tz 3/2017-1. zo 7. júna 2017, body 123, 124). Doktrínu plodu z otráveného stromu treba označiť za obsolentnú.“ Pozri *mutatis mutandis* uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. októbra 2018, sp. zn. 3 Tdo 33/2018, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 11. júla 2006 vo veci Jalloh vs. Nemecko (54810/00).

¹⁶ ŠAMKO, P. 2019. Skutočne možno použiť v trestnom konaní nezákonné dôkazy získané súkromnými osobami? s. 123.

tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.“ V naznačenom kontexte možno konštatovať, že s poukazom na citované články je v civilnom konaní v určitých špecifických prípadoch možné pripustiť aj súkromnú nahrávku získanú v rozpore s § 12 OZ. Analogickou aplikáciou predmetných ustanovení, za náležitého odôvodnenia zohľadňujúceho špecifické individuálne okolnosti prípadu, by bolo podľa môjho názoru možné dospieť k rovnakému záveru o použiteľnosti súkromnej nahrávky i trestnom konaní. Pre úplnosť tak uvádzam, že čl. 16 ods. 2 CSP v spojení s čl. 3 ods. 1 CSP by mohol slúžiť i na prípadnú inšpiráciu zákonodarcu pri hľadaní riešenia prípustnosti súkromných nahrávok ako dôkazov v trestnom konaní, za účelom odstránenia prílišného formalizmu ustanovenia § 119 ods. 3 Tr. por.

Pokiaľ ide o ďalšie kritérium použiteľnosti súkromnej nahrávky ako dôkazu v trestnom konaní, toto sa odvíja od osoby, ktorá nahrávku vyhotovila. V aplikačnej praxi je potrebné pripustiť nahrávky, ktoré vyhotovil páchatel' (napr. páchatel' si nahráva znásilnenie alebo vraždu, prípadne si z určitých dôvodov sám nahráva telefonický hovor, v ktorom sa priznáva k spáchaniu trestného činu), a to najmä s poukazom na to, že tento páchatel' koná hrubým spôsobom porušujúcim normy trestného práva bez toho, aby sám dal nahrávanej osobe možnosť rozhodovať v zmysle § 12 OZ.

Do charakteristík odôvodňujúcich použiteľnosť, resp. nepoužiteľnosť súkromnej nahrávky v trestnom konaní som sa rozhodla zaradiť i ochranu dotknutej osoby, teda osoby, ktorá nahrávku vyhotovuje, ktorá sa však aplikuje iba v prípade, ak jedinec koná s čestným úmyslom. Predmetné kritérium je potrebné odôvodniť najmä tým, že pokiaľ by aplikačná prax zotrvala na striktnom formálnom výklade ustanovenia § 119 ods. 3 Tr. por., mohla by nastať situácia, že dobromyseľná osoba by bola ohrozená nielen konaním páchatel'a (ktoré bolo zadokumentované súkromnou nahrávkou, ak toto konanie smerovalo priamo proti nej), ale v prípade odmietnutia prípustnosti tejto nahrávky aj hrozbou sankcie podľa § 13 OZ, t. j. žalobou na ochranu osobnosti.¹⁷

Súhrn

Vyhotovovanie záznamov osobami odlišnými od orgánov činných v trestnom konaní a ich následné použitie ako dôkazov v trestnom konaní možno už z dlhodobého hľadiska považovať za jednu z najaktuálnejších, najdiskutovanejších a doposiaľ súdnou praxou nejednoznačne ustálených oblastí trestného práva. Vzhľadom na skutočnosti uvedené v predkladanom príspevku, možno v jeho závere vysloviť konštatovanie, že v oblasti použiteľnosti záznamov vyhotovených súkromnými osobami ako dôkazov v trestnom konaní, ktorá bola skúmaná a analyzovaná v predkladanom príspevku, sa nachádza viacero doposiaľ súdnou praxou jednotne objasnených aplikačných problémov. Na podklade nadobudnutých poznatkov považujem za nevyhnutné ich vyriešenie predovšetkým formou judikátov a zjednocujúcich stanovísk trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Odstránenie analyzovaných aplikačných nedostatkov prostredníctvom judikatúry dopomôže nielen k zjednoteniu praxe orgánov činných v trestnom konaní a súdov Slovenskej republiky a odstráneniu názorovej roztrieštenosti vo sfére odbornej verejnosti, ale v konečnom dôsledku i k zvýšeniu úrovne právnej ochrany súkromia a slobody dotknutých osôb.

¹⁷ Pozri napr. aj SZABOVÁ, E. 2018. Zaistenie dôkazov súkromnými osobami a ich prípustnosť v trestnom konaní, s. 310.

Literatúra

- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Asan/11/2019 z 29. januára 2020.
- Rozsudok Okresného súdu v Pezinku sp. zn. 2 T 117/2010 zo 6. októbra 2011.
- Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 11. júla 2006 vo veci Jalloh vs. Nemecko (54810/00).
- Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 5Tdo/459/2007 z 3. mája 2007.
- Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 42/2010 z 22. apríla 2010.
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 To 6/2015 z 28. apríla 2015.
- Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tost 4/2014 z 2. apríla 2014.
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 33/2018 z 24. októbra 2018
- SZABOVÁ, E. Zaistenie dôkazov súkromnými osobami a ich prípustnosť v trestnom konaní. In: *Dny práva 2018 – Zajišťovací inštitúty v trestnom řízení*, 2018, s. 303 – 316. ISBN 978-80-210-9375-1.
- ŠAMKO, P. Skutočne možno použiť v trestnom konaní nezákonné dôkazy získané súkromnými osobami? In: *Informačno-technické prostriedky v trestnom konaní – možnosti a perspektívy. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie konanej dňa 4. apríla 2019/J. Záhora (ed)*. Praha: Leges, 2019, s. 115 – 128. ISBN 978-80-7502-363-6.
- ŠAMKO, P. Skutočne možno použiť ako dôkaz v trestnom konaní nezákonne získané súkromné nahrávky? Dostupné [online] z: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a736-skutocne-mozno-pouzit-ako-dokaz-v-trestnom-konani-nezakonne-ziskane-sukromne-nahravky>
- ŠAMKO, P. „Chytenie“ podozrivého mobilným telefónom a analogická aplikácia ustanovenia § 85 ods. 2 Tr. por. Dostupné [online] z: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a695-chytenie-podozriveho-mobilnym-telefonom-a-analogicka-aplikacia-ustanovenia-85-ods-2-tr-por>
- ZÁHORA, J. a kol. 2018. *Obrazové a zvukové záznamy v trestnom konaní*. Bratislava: Wolters Kluwer, 284 s. ISBN 978-80-8168-957-4.
- ZÁHORA, J., TALLOVÁ, B. 2020. *Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky*. Praha: Leges, 421 s. ISBN 978-80-7502-438-1.

Keywords: private record, interception, evidence, admissibility of evidence, Wiretapping Act, information and technical means.

Summary

The production of records by persons other than law enforcement authorities and the subsequent use of such records as evidence in criminal proceedings can be, in the long run, considered as one of the most up-to-date, discussed, and hitherto ambiguous areas of criminal law.

Bearing in mind the facts stated in the article, we can conclude that there are several inconsistently resolved application problems in the admissibility of private records as evidence in criminal proceedings. Based on the acquired knowledge, we consider it necessary to solve these issues primarily in the case law and in unifying opinions of the criminal law collegium of the Supreme Court of the Slovak Republic. The suggested elimination of the analyzed shortcomings will help unify the practices of the law enforcement agencies and

courts of the Slovak Republic and eliminate the fragmentation of the opinion of the professional public. Furthermore, it will ultimately increase the legal protection of privacy and freedom of the persons concerned.

*JUDr. Lucia Hrdličková
Katedra trestného práva a kriminológie,
Právnická fakulta Trnavskej univerzity
v Trnave
Okresná prokuratúra Senica
e-mail: Lucia.Hrdlickova@genpro.gov.sk*

Recenzent: JUDr. Vladimír Baláž